

2023-12-15

EU:s minerallagstiftning: Sverige och Finland bryter mot de grundläggande EU-överenskommelserna och sina förpliktelser gentemot det samiska folket

Nu har EU-förordningen "Critical Raw Materials Act" (CRMA) röstats igenom i Bryssel. Förordningen innebär ett snabbspår för exploateringar och fler gruvor. Lagen kommer att leda till ökade exploateringar i Sápmi där konsekvenserna med lagen och utpekandet av så kallade strategiska projekt hotar få förödande konsekvenser för det samiska folket, renskötseln och alla traditionella samiska livsföringar och den samiska kulturen i hela Sápmi. Den samiska kulturen är knuten till markerna. Markerna bär vår historia och vår framtid och de krymper ständigt. Lagen påverkar markområden och renbetesland i hela Sápmi.

EU:s minerallagstiftning och staternas ageranden bryter mot de grundläggande EU-överenskommelserna¹ som undertecknades när Sverige och Finland anslöt sig till EU. Överenskommelserna utgör grunden för staternas EU-inträden. I protokoll 3 om det samiska folket erkänner staterna de förpliktelser och åtaganden som Sverige, Finland och Norge har gentemot det samiska folket enligt nationell och internationell rätt. Där konstateras även att framför allt, Norge, Sverige och Finland är fast beslutna att bevara och utveckla det samiska folkets försörjningsmöjligheter, språk, kultur och levnadssätt. Protokollet beaktar även att den samiska kulturen och samernas försörjning är beroende av primära förvärvskällor som renskötsel i traditionella områden för samisk bosättning.

Det samiska folket är Europas enda urfolk. Medlemsstaterna Sverige och Finland har dessutom försvagat urfolksskyddet i den nya lagen genom att blockera frågan om Free Prior and Informed Consent (FPIC) och sett till att denna människorättsprincip inte nämns i lagtexten.

– Sametingets styrelse vill framhäva att samers internationella urfolksrättigheter, folkrätten och våra mänskliga rättigheter inte kan lagstiftas bort, säger Håkan Jonsson, Sametingets styrelseordförande.

Sveriges regering har inte konsulterat det samiska folkets företrädare Sametinget i framtagandet av denna lag. Denna fråga är av en sådan betydelse att konsultation krävs.

– Sametinget styrelse fördömer Sveriges agerande att sälja ut Sápmi. Sverige och Finland som internationellt förespråkar mänskliga rättigheter kränker urfolket samernas rättigheter. Sverige har i gammal kolonial anda krokat arm med gruvindustrin och drivit igenom en lag som hotar det samiska folkets fortsatta existens, säger Håkan Jonsson, Sametingets styrelseordförande.

---

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=OJ:C:1994:241:FULL>

2023-12-15

– Som det samiska folkets företrädare skulle vi ha konsulterats. Europa och världen ska veta att Sverige trampar på sitt eget urfolk och våra rättigheter. Detta är mycket allvarligt. Vi kommer ta upp det med regeringen och ska gå vidare med en anmälan till internationella övervakningsorgan. Sverige har tydligt visat att man inte bryr sig om det samiska folket, säger Håkan Jonsson, Sametingets styrelseordförande.

Parlamentariker från de tre arktiska Sametingen har vid parlamentarikerkonferensen i maj 2023 särskilt betonat staternas förpliktande ansvar och skyldighet att upprätthålla en reell konsultation och dialog baserad på mänskliga rättigheter:

”Som urfolk i Europa motsätter vi oss alla försök till exploatering av våra landområden och vatten och hav som sker utan vårt samtycke och utan skydd av vår kultur, försörjning och livsstil. [...] Vi påminner om att uppfyllande av domar, konventioner eller andra konstruktiva överenskommelser, och en relation som bygger på dialog och samarbete, är grunden för ett pålitligt och varaktigt partnerskap mellan de nordiska staterna och sametingen”.²

Sametingets styrelse 2023-12-15

Håkan Jonsson

Sametingets styrelseordförande

---

² Deklaration från den Sjunde sameparlamentarikerkonferensen i Árviesjávrrie/Arvidsjaur.
Antagen 2023-05-31: <https://www.sametinget.se/179378>